

[Home](#) > [Blog](#)

In een ander artikel ([De term “aanvraag dwangsom” is misleidend](#)) heb ik geschreven dat de term “aanvraag dwangsom” misleidend is. Slechts een kleine minderheid van gemeenten gebruikt deze formulering. Het komt vaker voor dat gemeenten mild misleidend zijn bij het aanhalen van de term “dwangsom” (niet in combinatie met “aanvraag”). Zij leggen dan te veel nadruk op de ‘straf’ - de dwangsom, te zien als geldboete - terwijl het eigenlijk gaat om de werkelijke aanleiding: het te laat beslissen en daardoor in gebreke zijn.

Bekijk ook [welke gemeenten](#) we tot nu toe een ongevraagd (niet-bindend) advies hebben gestuurd.

15 december 2025 - Ray Heijder, jurist bij Ebenezer Advies

Dwangsom als prikkel

Meestal is een dwangsom nog helemaal niet aan de orde wanneer een belanghebbende wil dat de gemeente alsnog een besluit neemt. Na overschrijding van de wettelijke beslistermijn heeft de gemeente vaak nog 14 dagen extra om te beslissen. Het is al die tijd alleen nog maar een prikkel.

Dwangsom is geen doel

Het is belangrijk dat de dwangsom niet als doel wordt gezien door belanghebbenden. Als dat gebeurt, kan dit leiden tot misbruik: aanvragen worden ingediend met als enige motivatie het innen van een dwangsom, terwijl er feitelijk geen belang is bij het besluit zelf.

De wetgever heeft dit risico onderkend, bijvoorbeeld bij de Wet open overheid (Woo, voorheen Wob). Bij Woo-verzoeken loopt een dwangsom niet automatisch, maar bepaalt alleen de bestuursrechter of een dwangsom noodzakelijk is. Dit voorkomt misbruik en houdt de focus op het daadwerkelijke doel: een besluit krijgen.

Eerlijk in gebreke zijn

Gemeenten doen er goed aan om bij te late beslissingen de nadruk te leggen op het feit dat zij in gebreke zijn, niet op de dwangsom. Zeker wanneer een gemeente vaker te laat beslist bij dezelfde belanghebbende, is transparantie belangrijk. Zo wordt voorkomen dat de belanghebbende als de boosdoener wordt gezien, terwijl de tekortkoming bij de gemeente ligt.

Conclusie

Gemeenten en belanghebbenden moeten de focus houden op tijdig beslissen, en de dwangsom als prikkel tot verbetering zien, niet als onontkoombare straf. Zo blijft de regeling doelgericht en eerlijk, voor alle betrokkenen.